

El Ball del Drac de Banyoles durant la Guerra de Successió de 1714

Guerau Palmada

La vila de Banyoles sens dubte es mostrà majoritàriament a favor de la successió del rei Carles III d'Àustria durant la Guerra de Successió de 1714, en què aquest any es commemora el Tricentenari. Amb l'esclat de la guerra a les comarques gironines l'estiu de 1705, els jurats de la vila es declaren a favor del tro austriacista, com bona majoria de banyolins. El senyor jurisdiccional de Banyoles i abat del monestir de Sant Esteve, el botifler Joan Baptista Descatllar, el mes de març de 1706 es trasllada a Roma com a mesura de prudència a causa del seu suport a Felip V. No retornarà fins a la fi de conflicte.

La plaça Major de Banyoles (fotografia: Ràdio Banyoles)

La festa tingué lloc del 24 fins al 27 d'octubre de 1710 quan les tropes borbòniques eren a punt de posar setge a la ciutat de Girona. L'espectacularitat dels actes de la festa nocturna, sufragats amb les arques municipals, amb focs d'artifici, balls i espectacles teatrals feien presagiar una victòria austriacista, però que no tingué lloc. Els actes festius demostren una clara implicació de les autoritats municipals en la successió de la corona a favor de Carles III d'Àustria. Fou el darrer gran acte en contra de Felip V a Banyoles, pocs mesos abans de l'ocupació borbònica amb el regiment del marquès d'Arpajou (gener 1711). Més endavant aquest destacament participà en el setge de Barcelona. La festa és una de les poques documentades a Catalunya amb aquest caràcter festiu, commemoratiu i polític.

Banyoles durant la Guerra de Successió de 1714 només comptava amb una població de poc més d'un miler d'habitants, i molt probablement vingueren a les festes molts habitants de les parròquies veïnes de la comarca del Pla de l'Estany, com ara la Vall del Terri, Camós, Usall o Serinyà.

Els actes de la festa

Els encarregats d'organitzar la festa i per finançada de l'ajuntament van ser Amer Blanc (sastre), Baldiri Armadàs (adroguer) i Francesc Prat (apotecari). La festa es desenvolupà entre les voltes de pedra de la Plaça Major. El fuster Narcís Famada, el serrador Siscle Simon i el bracer Bartomeu s'encarregaren de les "lluminàries", és a dir, tallaren la llenya i la col·locaren en les teieres de forja suspeses en els angles de la plaça. Les teieres carregades de fusta van cremar durant totes les nits a la plaça Major. Encara avui es conserva una teiera de forja originària a la cantonada de la casa medieval de Can Bòlica.

A la plaça tocaren 4 músics i cantaren 11 cantors per fer ballar als banyolins. Durant les tres nits hi hagueren focs d'artifici i es descriuen llançaments de coets voladors, coets de corda, o rodes de foc. La pólvora era comparada en els molins polvorers de la vila. Les màquines de foc d'artifici van ser transportades per Pere Blanch, traginer de Vilassar de Mar, des de la ciutat de Barcelona. Al centre la plaça s'hi plantà un gran arbre (l'arbre de Maig, festa desapareguda a Banyoles) i altres pins, on s'hi alcà un espectacular globus de paper.

El drac de Banyoles, segons una il·lustració de Lluís Bofill per a un llibre sobre la llegenda del drac que l'editorial La Galera va publicar el 1979.

El drac de la vila, figura del bestiari banyolí documentada com a mínim des del segle XVII en la festa del Corpus, li foren col·locats "coets llargs" mentre ballava enmig de la festa, caldria suposar a la seva boca. La carcassa zoomòrfica fou repintada amb verd, groc i vermell per l'ocasió, coberta amb una tela de Gant, i pel seu ballador, li entregaren tela blanca per calces i vestit. Al fuster Lluís Argelés li tocà arreglar les ales del drac. El drac ballà al centre de plaça com un símbol festiu a favor del rei Carles III i en contra del rei borbó Felip V. També es construí un cadafal de fusta (escenari de fusta) amb cortines per representar una comèdia, fet pel clavetaire Cebrià Giralt i el fuster Lluís Argelés. Caldria imaginar que la comèdia tenia connotacions polítiques i monàrquiques en contra de Felip V.

A la festa fou convidat el governador de Girona, qui sufragà les despeses de mig quintar de pólvora per omplir els mascles o morters destinats a les salves. Els morters eren un tubs de ferro omplerts de pólvora que fan un gran soroll quan esclaten, ben conservats a la Tronada de Reus. També es celebrà una missa a l'església de Sant Esteve i al convent de Sant Martirià en record de les ànimes dels morts en la batalla a favor dels furs de Catalunya i Carles III. Finalment al fuster Ignasi Cervià li pertocà escombrar i netejar la Plaça Major després d'aquesta concorreguda festa.

Guerau Palmada
Juliol de 2014